

מצות כל ישראל שחל עליו לכתחילה, אין השמחה שלימה שאינו מקיים תרי המצות שחלו עליו לכתחילה ובה"ג לא תיקנו שהחיינו, שלשיטתו רק כשהאב מל בעצמי גברין שאז מקיים המצוה דמילה בשלימות כמצותה והיינו מצוה ידידה ושל כל ישראל שחל עליו לכתחילה כמ"ש דר"ק היטב בכ"ז.

ובמרדכי (פרק ר"א דמילה) מביא שיש לחלק דכשהאב מל בעצמו מברך שהחיינו ואם אחר מל עבורו אינו מברך, וקשה הא לכאורה שליחות מהני במילה וכמבואר בשבת (קלג.) וא"כ מאי שנא אם האב מל או שלוחו והא האב מקיים מצותו בכל גוונא והוה לן לומר שמברך נמי שהחיינו, ולפי מה שביארנו אולי כיון שמבטל בשליחות

סימן קפב

חובת עמידה וסמיכה בקריאת המגילה וקדוה

ולכאורה י"ל בזה, דאף דבין בקה"ת ובין במגילה בעינן לכתחילה שיקרא עומד, מ"מ חלוקין הם בעיקר דינם, דבתורה הדין עמידה הוי זה דין בקריאת התורה, ויסוד הדין בזה הוא בעצם קריאת התורה דבעי עמידה, אבל בקריאת המגילה לא הוי זה דין בקריאת המגילה דבעי עמידה, דלענין עיקר קריאת המגילה הרי ליכא חילוק בין קריאה ביחיד לקריאה בצבור, רק דהדין עמידה הוא משום כבוד הצבור וכמ"ש הרמב"ם, אבל לא יקרא בצבור יושב וכר משום כבוד הצבור ע"ש, הרי דעיסר הדין בזה הוא משום כבוד הצבור, וזהו הביאור בהא דקתני בגמרא „משא"כ בתורה", והיינו דר"ל, דבתורה הוי זה דין בקריאת התורה דבעי עמידה, משא"כ במגילה דהוי בזה משום כבוד הציבור.

ואולי י"ל נפ"מ בזה דעיין בירושלמי מגילה פ"ד ה"ד, דאין קוראין בתורה פחות מעשרה, התחילה בעשרה ויצאו להן מקצתן גומר ע"ש, וברמב"ם פ"ח הלכות תפלה ה"ד הל"ז ע"ש, ולפי זה אם דין עמידה בתורה הוי כמו בקריאת המגילה משום כבוד הצבור, אולי י"ל דכאן אף דביצא מקצתן מיקרי לדינא קריאה בצבור, מ"מ י"ל כיון דעכ"פ ליכא עכשיו עשרה בבית הכנסת לא שייך דינים של כבוד הצבור דלזה בעינן צבור ממש, ושפיר היה יכול לגמור באופן כזה בישיבה, אבל כיון דדין עמידה הוא דין בעצם קריאת התורה דבעי עמידה ע"כ גם באופן כזה בעי עמידה, וכן י"ל לפימ"ש ברמב"ם פרק י"ג מהלכות תפלה ה"ז שמונה פסוקים שבסוף התורה מותר לקרות אותם בבית הכנסת בפחות מעשרה וכר ולפיכך מותר ליחיד לקרות אותן ע"ש, הרי דלשיטת הרמב"ם משכחת לה שיהיה קריאת התורה בפחות מעשרה (ומש"כ בכ"מ שם, דמשכחת זה בהוי עשרה בבית הכנסת ויצא אחד מהם ע"ש, צב"ק לכאורה דהרי דין זה דביצא מקצתן גומרין בכל התורה כן, וכמו שהבאנו מהירושלמי, וכאן הרי הוי זה דין מיוחד בח' פסוקים דיחיד קורא אותן) ושפיר לא שייך באופן זה דין של כבוד הצבור.

במשנה ריש פ"ג דמגילה איתא „הקורא את המגילה עומד ויושב" ע"ש, וזהו הלכה בקריאת המגילה דוקא אבל בקה"ת בעינן דוקא שיקרא מעומד ע"ש היטב בסוגיא, והמפרשים לא ביארו בענין זה כדי צורך, ואקדים כאן בזה דברי גיסי הרב הגאון המפורסם וכו' וכו' הרב משולם דוד סולובייצ'ג שליט"א (ר"מ בעיה"ק ירושלים) שביאר והסביר באריכות עומק האי ענינא:

הרמב"ם פ"ב דהלכות מגילה ה"ז פוסק „קראה עומד או יושב יצא ואפילו בצבור, אבל לא יקרא בצבור יושב לכתחילה מפני כבוד הצבור" עכ"ל, ומקור הדברים במגילה כא. הקורא את המגילה עומד ויושב וכו' יצא, ובפירש"י שם אם רצה עומד וכו' ע"ש הרי דגם לכתחילה יכולים לקרות מיושב, אולם ברמב"ם הרי מבואר, דבצבור דוקא בריעבד קורין יושב, אבל לכתחילה בעינן עומד מפני כבוד הצבור (ומקור הדבר דשייך עמידה מפני כבוד הצבור, בירושלמי כאן, „מפני מה הוא עומד וכו' או מפני כבוד הצבור" וכו' ע"ש, וכו' בביאור הגר"א א"ח סימן תר"ץ ע"ש, אולם צב"ק, דבירושלמי אמרו את זה על קורא בתורה, אבל בקריאת המגילה מבואר שם דגם לכתחילה קורא בישיבה, וממעשה דר"מ שהובא שם שקראה בבית הכנסת מיושב לכאורה משמע דגם בצבור קורין לכתחילה יושב, ועיין בתוספתא פ"ב דמגילה מעשה בר"מ שקראה בבית הכנסת וכו' מיושב, והוי בני הכנסת יושבין וכו' ע"ש, ועיין במ"מ שהביא ג"כ לדברי הירושלמי, ולכאורה צב"ק, דהרי מעשה דר"מ משמע דגם לכתחילה קורין בצבור יושב וא"כ קשה מזה על הרמב"ם שכתב דבצבור לכתחילה בעינן עומד, וצב"ק מה שהביא הירושלמי על דברי הרמב"ם) ועיין בטורי אבן שם שהקשה ע"ז מהא דאמרו בגמרא שם, „תנא משא"כ בתורה" וכו' וקאי על קריאת התורה בצבור וכדפירש"י ע"ש, והשתא מ"ש בין מגילה לתורה, הרי גם במגילה כשהיון בצבור בעינן לכתחילה עומד לדברי הרמב"ם ע"ש שהניח בצ"ע.

אבל כיון דחזין עמידה הוא בעצם קריאת התורה דבעי עמידה, גם באופן זה בעי עמידה ושפיר מבואר הא דאמרו בגמרא „תנא משא״כ בתורה“ וכו' ומיושבת שפיר קושיית חטריא וכמש״כ.

והנה יל עוד בזה, דעין בזבחים דף י״ט אמר אביי עמידה מן הצד א״ב ע״ש, והנה פשוט דאימתי שייך החקירה אם עמידה מן הצד שמה עמידה או לא, היינו דוקא במקום דנאמר דין של עמידה, כמו בעבודה דנאמר דין של עומד, ע״כ שייך לומר דעמידה מן הצד לא שמה עמידה, ולפי זה יל, דבזה הוא דחלק קריאת התורה מקריאת המגילה דבמגילה הרי לא נאמר דין דבעינן עמידה, רק עיקר חזין בזה הוא ולא יקרא יושב מפני כבוד הצבור, ע״כ שפיר לא איכפת לן בקריאת המגילה בעמידה מן הצד כיון דעכ״פ לא הוה יושב, ודין של עמידה הרי ליכא במגילה, וכו׳ מדויק בלשון הרמב״ם, אבל לא יקרא בצבור יושב וכו׳ ע״ש, הרי דהעיקר בזה שלא יהיה יושב וכמש״כ, אבל בקריאת התורה הרי זה דין דבעינן עמידה, והוה דקתני משא״כ בתורה וכו', היינו דשם נאמר דין של עמידה וכדיליף מקרא דחזקיה פה עמד עמדי ע״ש, ונ״מ לפי״ו דגם בעמידה מן הצד לא מהני בתורה, כיון דנאמר בה דין של עמידה, וכו׳ להוריא בתוס' בזבחים שם ד״ה עמידה וכו' דהביא מזה דבקריאת התורה לא יסמוך ע״ש, ומיושבת שפיר קושיית חטריא אבן וכמש״כ.

והנה ברמב״ם פרק י״ב מהלכות תפלה (חלכה יא) „ואין המתורגמן נשען לא לעמוד ולא לקרוא אלא עומד באימה וביראה“ עכ״ל, ומקור הדבר בירושלמי מגילה, חזקא בכ״מ שם, וע״ש בהגה״ם ובכ״מ דהביא בשם הרמ״ך דכ״ש שהקורא אסור לישען בשעת קריאת התורה ע״ש, וצ״ב לכאורה, ולענין דהקורא בעי עמידה ולא יסמוך למה לי לכ״ש ממתורגמן, הרי דבר זה מפורש בסוגיא דמגילה כא, וכיון דבעי עמידה ממילא לא יסמוך וכמש״כ וצ״ב, האולי דנתכוון ליישב דברי הרמב״ם מדוע לא הביא הדין לענין הקורא משום דזה כ״ש מתוך דמתורגמן, אולם פשוט דבריו משמע דבא לאשמעינן לעיקר הדין ועי״ו הרי הכ״ש וצ״ב כמש״כ.

וי״ל בזה, דהנה עיין בש״מ זבחים דף י״ט (אות ד) דעמידה מן הצד הרי דוקא באופן ולא יוכל לעמוד בלי סמיכה, אבל ביכול לעמוד בלי זה שפיר הרי זה עמידה מעליא אף שסמוך ע״ש, ולפי״ו מכתב כאן ברמב״ם בהלכות תפלה סתם, ואין המתורגמן נשען לא לעמוד וכו' אלא עומד באימה וביראה, ולא חלץ כלום בזה דדוקא באופן ולא יכול לעמוד בלי הסמיכה דהרי עמידה מן הצד לא ישען אבל בלא זה שרי, נראה מוכרח ומבואר מזה, ולא מיירי כאן באמת מדיני עמידה דנאמרו בה דינים דעמידה מן הצד לא שמה עמידה, רק דמיירי כאן ונאמר בזה דין מיוחד שלא יסמוך

כלל רק יהא עומד באימה ויראה, וכל שנשען ונשען לא הרי עומד באימה ויראה, וכו׳ מדויק בלשון הרמב״ם דכתב אלא עומד באימה וביראה, הרי ולא מיירי בעמידה מן הצד ומשום דחסר בעצם העמידה, דא״כ תיפול משום עומד בלבד, ומדוע קמוסיף אלא עומד באימה וביראה הרי כמ״ש דנאמר בזה דין מיוחד של עומד באימה ויראה, וכל שנשען ונשען חסר בזה, ואפילו באופן ולא הרי עדיין עמידה מן הצד כיון דנאמר כאן דין מיוחד של עומד באימה וביראה.

ולפי״ו הרי שפיר מבוארים דברי הרמ״ך דהביא מזה כ״ש לקורא בתורה, והקשינו עי״ו הרי לענין הקורא זה מפורש במגילה דף כ״א ויל״ל לכ״ש מתוך דמתורגמן, ויל״ל דשם במגילה נאמר רק דין של עמידה ונתמעט מזה רק סמיכה דהוי עמידה מן הצד, אבל דין של עומד באימה וביראה דממעטינן משום זה כל סומך ונשען לא נאמר שם, וזה דכתב הרמ״ך דזה כ״ש מתוך דמתורגמן בירושלמי, ומבר שפיר דבריו וכמש״כ (ועיין תוס' זבחים שם ובש״מ מה שהביא מדברי הגמרא במגילה דף כ״א ומדברי הירושלמי דצ״ק, ובדברי הירושלמי שם צב״ק דלענין קורא בתורה קמיבעי שם אם זה מפני כבודה או כבוד הצבור, ולענין מתורגמן, אמרו דבעי עומד באימה וביראה ע״ש וצב״ק, ואולי דהוי זה ב' מ״ד ופליגי וצב״ק) דרמב״ם כאן שכתב זה במתורגמן וכמבואר בירושלמי, שוב לא איצטריך לכתוב לענין הקורא כיון דזה כ״ש וכמש״כ.

ועיין במ״א א״ח סימן קמ״א דמבואר להדיא כמש״כ דהך דצריך לעמוד באימה הרי זה דין מיוחד ואין זה משום דין עמידה, דממעטינן רק עמידה מן הצד, ומחלק שם לענין בעל בשר בין הך דעומד באימה לעמידה מן הצד ע״ש וזהו כמש״כ, אולם בביאור הגר״א שם הביא עי״ו הסוגיא דזבחים דברי התוס' שם ע״ש, ומשמע לכאורה דמפרש דממעטינן בזה רק עמידה מן הצד ולא נאמר בזה דין מיוחד שלא יסמוך כלל ויעמוד באימה, ולפי״ו בבעל בשר שרינן אפילו עמידה מן הצד ודלא כמש״כ במג״א ע״ש, שוב מצאתי ברבינו ירחם נתיב ב ח״ג וז״ל „הקורא ס״ת צריך להיות עומד“ וכו' כך פשוט במגילה, ובירושלמי כתב שאסור לסמוך עצמו כשקורא בעמוד של התיבה או של שום מקום, אפילו לסמוך גופו לשום מקום אסור אלא עומד ממש ע״ש, וזה להדיא כמש״כ, דהרי זה ב' דברים נפודים, ומדברי הגמרא במגילה שמעינן רק דבעינן עמידה, (ונפ״ם רק לענין עמידה מן הצד), אבל מהירושלמי שמעינן דאסור שום סמיכה רק בעינן עומד ממש וכמש״כ בדברי הרמב״ם והרמ״ך וכמש״נ, ע״כ דברים נעימים מגיסי המפלט שליט״א.

ובעיקר הדברים דסמיכה שרי במגילה ולא אסרינן אלא בקריאת התורה, נראה שהדברים מוכרחין שכן